

**Juhend tubakatoote või
tubakatootega seonduva toote
jaekaubanduse müügikohas
väljapanekuks**

2018

EESSÕNA

Käesoleva juhendi koostamiseks kohtus perioodil jaanuar-juuni 2018 töörühm, kuhu kuulusid Kaupmeeste Liidu, Sotsiaalministeeriumi, Tarbijakaitseameti ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajad. Juhendi sisu vastavusele 09.01.2018 vastu võetud tubakaseaduse muudatustega on oma nõusoleku ja heakskiidu andnud Sotsiaalministeerium ja Kaupmeeste Liit.

Juhend on vastu võetud ja avaldatud novembris 2018.

Sisukord

1. Juhendi eesmärk, sisu ja kohaldamisala	3
2. Õiguslik alus.....	3
3. Tubakatoode ja tubakatootega seonduv toode.....	3
4. Spetsialiseerunud jaekaubanduse müügikoht	4
5. Tubakatoodete müügikohas väljapaneku erinevad lahendused.....	4
6. Tarbija teavitamine.....	5
Hinnakiri.....	5
Tootekataloog.....	5
7. Dokumendi küsimine tubakatoodete ja tubakatootega seonduva toote müügil.....	6

1. Juhendi eesmärk, sisu ja kohaldamisala

Juhend sisaldab selgitusi tubakatoodete ja tubakatoodetega seonduvate toodete müügikohas väljapanekule vastavalt kehtivale seadusandlusele ning soovitusi müügikohas väljapaneku keelu rakendamiseks.

Jaekaubanduse müügikohas toodete väljapaneku piiramine on eelkõige alaealiste suitsetamise alustamist ennetav meede, mõjudes samas kõikidele teistele tarbijatele, eelkõige suitsetamisest loobuda soovijatele ja endistele suitsetajatele.

2. Õiguslik alus

Käesoleva juhendi koostamisel on lähtutud tubakaseadusest. Tubakaseaduse (TubS) § 22 sätestab keelud tubakatoote või tubakatootega seonduva toote jaekaubanduse müügikohas väljapanekule. Säte jõustub alates 1.07.2019.

§ 22 (3¹) Tubakatoote või tubakatootega seonduva toote jaekaubanduse müügikohas kõnealuse toote nähtav väljapanek ja selle kaubamärgi esitlemine on keelatud, välja arvatud:

1) tubakatoote või tubakatootega seonduva toote müügile spetsialiseerunud jaekaubanduse müügikohas tingimusel, et müüdadavad tooted ja nende tähistamiseks kasutatavad kaubamärgid ei ole nähtavad väljaspool müügikohta;

2) rahvusvahelisel liinil sõitval laeval;

3) reisisadama ja lennujaama kinnisel territooriumil tegutsevas jaekaubanduse müügikohas;

4) tubakatoote või tubakatootega seonduva toote jaekaubanduse müügikohas antav kaubanduslik teave kaubandustegevuse seaduse § 10 tähenduses sõnalisel kujul tubakatoote või tubakatootega seonduva toote nime ja kaubamärgi ning hinna kohta.“

3. Tubakatoode ja tubakatootega seonduv toode

Tubakatoode on kas täielikult või osaliselt tubakast valmistatud toode suitsetamiseks, närimiseks, imemiseks või ninna tõmbamiseks. (TubS § 3 lg 1)

Tubakatootega seonduvad tooted: tubakatootega sarnaselt kasutatavad tooted, millega imiteeritakse tubakatoodete tarbimist, ja tooted, mida kasutatakse tubakatoodete asendamiseks, sealhulgas elektrooniline sigaret, taimsed suitsetatavad tooted, erinevad materjalid vesipiibutubaka asendamiseks ja tubakavaba huuletubakas, sõltumata nende toodete nikotiinisisaldusest, otseselt tubakatoote tarvitamiseks mõeldud tooted, sealhulgas vesipiibud ja piibud, nende osad ja tarvikud, sigaretipaberid, sigaretihiülsid ja nende täitmise seadmed, tubakatoodete juurde kuuluvad ja nendega ühendatavad filtrid, filtreerivad piibupesad ja filtripadrunid, sigari- ja sigaretipitsid ning nendega võrdsustatavad kaubad ja nende osad ning muud tooted (TubS § 3¹ lg 1). Tulemasinad, tulemasina täitegaas ja tuletikud ei ole tubakatootega seonduvad tooted TubS § 3¹ lg 1 mõttes.

4. Spetsialiseerunud jaekaubanduse müügikoht

Keelu rakendamisel nähakse ette erand tubakatoodete või tubakatootega seonduvate toodete müügile spetsialiseerunud müügikohtadele tingimusel, et müüdavad tooted ja nende kaubamärgid ei ole nähtavad väljaspool müügikohta ehk keeld ei laiene tubakatoodete ja alkoholi müügile spetsialiseerunud kauplustele või kaupluse müügisaalis nimetatud kaupade müügiks eraldatud müügikohale (edaspidi spetsialiseeritud müügikoht).

Spetsialiseeritud tubakatoodete või alkoholi- ja tubakatoodete spetsialiseeritud müügikohas müüakse valdavalt tubakatooteid ja tubakatootega seonduvaid tooteid TubS-i mõistes¹, või eelpoolnimetatud tooteid ja alkohoolseid jooke. Spetsialiseeritud müügikohaks tuleks pidada füüsiliselt ülejäänud müügikohast/müügisaalist eraldatud/piiritletud ala (võib kasutada nii vaheseinu kui riuleid vms) kus tubaka väljapanek ei ole ülejäänud müügikohast/müügisaalist nähtav ja alkohoolsete jookide väljapanek ei ole märgatavalt nähtav (analoogselt eraldi müügikohale sätestatud nõuetega) ning seal toimub kauba eest tasumine.

Müügikohta ja müügisaali käsitatakse kaubandustegevuse seaduse tähenduses (§ 2 lg 6 müügikoht – koht, kus kaupleja vahetult pakub ja müüb kaupa või pakub ja osutab teenust; müügisaal on kaupluses asuv ruum, mis on kaupleja valduses ja kus pakutakse kaupa müügiks ning kuhu klient siseneb kauba valimiseks ja lepingu sõlmimiseks).

5. Tubakatoodete müügikohas väljapaneku erinevad lahendused

Tubakaseadus ei sätesta müügikohas tubakatoodete ja seonduvate toodete väljapanekuks nõutavaid tehnilisi lahendusi. Keelu järgmiseks kasutatav konkreetnes müügikohas sobivaim ning optimaalseim tehniline lahendus jääb kaupmehe otsustada. Tubakatoodete müümisel on võimalik kasutada erinevaid tehnilisi lahendusi:

- leti peal või all asuvaid suletud konteinereid
- liuguksi, rulood või erinevaid kardinaid
- suletud jaoturit
- kappi
- sulgurit vms.

Kaupleja valib ise sobiva tehnilise lahenduse. Toodete väljapanek tehakse kliendile nähtavaks toote üleandmise hetkel, väljapanek suletakse koheselt peale toote võtmist. Tooteid on lubatud kliendile näidata valikuga tutvumiseks vahetult müügi eel, et hõlbustada müüjal toote leidmist ning kliendil valiku tegemist. Tubakatoodete väljapanek ei või olla pidevalt avatud, vaid avatakse kliendi küsimise peale too(de)te näitamiseks.

Tubaka jaoturite puhul piisab nende ümber pööramisest klienditeenindaja poole nii, et tubakatooted ja tubakatoodetega seonduvat tooted ei oleks kliendile nähtavad. Samuti ei piirata ega keelata olukorda,

¹ Tubakaseaduse §3¹ kohaselt on tubakatootega seonduvad tooted tubakatootega sarnaselt kasutatavad tooted, (nt elektrooniline sigaret, taimsed suitsetatavad tooted, erinevad materjalid vesipiibutubaka asendamiseks ja tubakavaba huuletubakas, sõltumata nende toodete nikotiinisaldusest); samuti otseselt tubakatoote tarvitamiseks mõeldud tooted, (nt vesipiibud ja piibud, sigaretipaberid, -hültsid ja –filtrid jms).

kus kaks kassat on paigutatud viisil, mil kliendil on võimalus üle teda teenindava kassapidaja näha kõrvalkassa jaoturis asuvaid tubakatooteid ja tubakatootega seonduvaid tooteid ajal, kui kassapidaja avab jaoturi kliendile toote üleandmiseks, sellega tutvumiseks või müügiks, aga tubakatooted jaoturis ei ole kliendile vaatlemiseks suunatud.

Tubakatoodete müügikohas ei tohi olla tubakatoodete reklaamtekste ega –pilte, küll aga võib välja panna hinnakirja ja/või teabe nende müügi kohta (nt “Siin on müügil tubakatooted”)..

Tubakatoote müügiautomaadid on Eestis keelatud tubakaseaduse § 22 lõige 2 punkt 2 kohaselt. Küll aga on lubatud kasutada elektrooniline seadet, milles ei toimu kogu müügi protsessi, vaid toimub ainult toote üleandmine. Sellisel juhul toimub isiku tuvastamine ja müügi protsess kassas, kuid kliendile väljastatakse toode eraldi elektroonilise seadme kaudu.

6. Tarbija teavitamine

Kaubandustegevuse seaduse §-s 10 on sätestatud, missugune teave tohib müügikohas olla. Praegu on seda teavet tubakatoodete ja tubakatootega seonduvate toodete puhul täpsustatud, võimaldades välja panna sõnalisel kujul tubakatoote nime, kaubamärgi ja hinna. Kehtiva reklaamiseaduse § 17 kohaselt on aga juba keelatud tubakatoodete ja tubakatootega seonduvate toodete reklaam, sealhulgas ka nende toodete kaubamärkide kasutamine reklaami eesmärgil ehk kaubamärkide eksponeerimine viisil, mis viitab tubakatootele või selle tarbimisele.

Hinnakiri

Tubakatoodete ja tubakatoodetega seonduvate toodete müügikohas esitatakse sõnalisel kujul tubakatoote või tubakatootega seonduva toote nimi ja kaubamärk ning hind. Hinnakirjas esitatakse tooted ühtses kirjastiilis, värvis ja suuruses. Tubakatoote hinna kuvamisel tuleb arvestada kõiki TubS-s sätestatud nõudeid, sh TubS § 26.

Tootekataloog

Täiendava info esitamiseks on kauplajal õigus esitada kliendile täiendavat infot toodete kohta piltidega tootekataloogis. Tootekataloog ei ole seadusest tulenev nõue vaid on võimalus täiendava info esitamiseks kliendile müüja aega säästval viisil. Tootekataloogi eesmärk on tagada teeninduskiirus ja kliendimugavus.

Täiendava info saamiseks on kliendil võimalus küsida müüjalt toote piltidega kataloogi. Tootekataloogi esitamisel digiekraanil ei tohi see olla müügisaalis üles pandud selliselt, et klient saab ilma piiranguteta kataloogi lehitseda. Sobiv lahendus on digiekraani sisse lülitamine või tootekataloogi kuvamine müüjalt küsimise peale. Kui tootekataloog on paber kandjal, peab see olema müüja käes ning antama kliendile küsimuse peale. Soovitav on esitada kataloogis tubakatoodete ja seonduvate toodete pildid maksimaalselt vastavalt toote originaalsuurusele ja -välimusele. Toodete juurde võib lisaks märkida ka toote tehnilise kirjelduse või tubakatoodetega seonduvate toodete puhul toodet iseloomustavaid erinevaid tehnilisi näitajaid, kui need ei sisaldu juba toote nimes. Samuti on tootekataloogis lubatud märkida toodete hinnad.

Tootekataloogis on keelatud mistahes müügiedendus ja reklaami esitamine sh uudistoodete esiletoomine, soodushinnaga toote märkimine, erinevad meeleolu tekstid ning pildid jms. Tootekataloogis on lubatud nii tubakatoodete pildid kui seonduvate toodete pildid.

7. Dokumendi küsimine tubakatoodete ja tubakatootega seonduva toote müügil

Alaealisele on keelatud müüa ja müügiks pakkuda tubakatoodet, tubakatoote tarvitamiseks mõeldud toodet, tubakatoote kujuga sarnanevat toodet, tubakatootega sarnaselt kasutatavat toodet või selle osiseid. Selle keelu järgimiseks on müüjal kohustus nõuda ostjalt tema isikut tõendava dokumendi esitamist ning õigus keelduda eelmises lauses loetletud toodete müümisest, kui dokumenti ei esitata (TubS § 28 lg 2).

Täisealine ei tohi alaealisele tubakatoodet, tubakatoote tarvitamiseks mõeldud toodet, tubakatootega sarnaselt kasutatavat toodet või selle osiseid osta, pakkuda ega üle anda.

Seaduserikkumiseks ei loeta olukorda, kui kassapidaja tubakakapi täisealisele kliendile toote üleandmiseks, sellega tutvumiseks või müügiks avab ja kaupluses järjekorras või mujal seisvad inimesed (s.h alaealised) võivad seda näha.

November 2018